

NGHỊ QUYẾT
CỦA BAN THƯỜNG VỤ TỈNH ỦY
về xây dựng nếp sống văn minh trong Nhân dân các dân tộc tỉnh Tuyên Quang

Trong những năm qua, các cấp ủy, chính quyền đã làm tốt công tác lãnh đạo, chỉ đạo quán triệt, triển khai và tổ chức thực hiện các chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về thực hiện nếp sống văn minh gắn với xây dựng và phát triển văn hóa, con người Tuyên Quang đáp ứng yêu cầu phát triển toàn diện, bền vững, đồng bộ với phát triển kinh tế - xã hội, đảm bảo quốc phòng - an ninh. Nhận thức, trách nhiệm của các cấp ủy, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội, của cán bộ, đảng viên và các tầng lớp Nhân dân về thực hiện nếp sống văn minh từng bước được nâng lên.

Tuy nhiên, nếp sống văn minh trong Nhân dân các dân tộc chưa trở thành thói quen, chuẩn mực phổ biến; một số hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu không còn phù hợp vẫn còn tồn tại, nhất là ở vùng sâu, vùng xa, vùng đồng bào dân tộc thiểu số. Tình trạng tảo hôn, hôn nhân cận huyết, thách cưới cao, cưới hỏi rườm rà, lãng phí; tang lễ kéo dài, nhiều nghi thức tốn kém, mê tín dị đoan; có biểu hiện lệch chuẩn trong một số lễ hội; trong đời sống sinh hoạt còn tình trạng lạm dụng rượu, bia, chăn nuôi chưa đảm bảo công tác bảo vệ môi trường. Đáng chú ý, tình trạng kiêng kị sau lễ hội, lễ cúng rừng vẫn còn xảy ra làm gián đoạn lao động, sản xuất, học tập, ảnh hưởng trực tiếp đến đời sống và chất lượng nguồn nhân lực.

Nguyên nhân chủ yếu là do công tác lãnh đạo, chỉ đạo ở một số nơi chưa quyết liệt; việc cụ thể hóa thành quy định về xây dựng nếp sống văn minh còn chậm; công tác tuyên truyền, vận động có mặt chưa phù hợp với đặc thù từng dân tộc; công tác kiểm tra, giám sát chưa thường xuyên; nhận thức của một bộ phận cán bộ, đảng viên và Nhân dân còn hạn chế; vẫn còn cán bộ, đảng viên chưa phát huy tính tiên phong, gương mẫu; chưa phát huy hiệu quả vai trò của đội ngũ già làng, trưởng thôn, tổ trưởng dân phố, người có uy tín trong vùng đồng bào dân tộc thiểu số, nghệ Nhân dân gian trong công tác tuyên truyền, vận động; các hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu tồn tại đã lâu trong đời sống và sinh hoạt của Nhân dân.

Trong giai đoạn tình hình phát triển nhanh, bền vững, xây dựng phát triển văn hóa và con người Tuyên Quang đáp ứng yêu cầu phát triển toàn diện, đặt ra vấn đề cấp thiết trong việc xây dựng nếp sống văn minh trong Nhân dân, tạo nền tảng xã hội tiên bộ cho sự phát triển của tỉnh, góp phần xây dựng xã hội kỷ cương, lành mạnh, văn minh, an ninh, an sinh, an toàn theo đúng tinh thần Nghị quyết Đại hội XIV của Đảng.

I- QUAN ĐIỂM, MỤC TIÊU

1. Quan điểm

Xây dựng nếp sống văn minh trong Nhân dân các dân tộc là nhiệm vụ trọng tâm, thường xuyên, lâu dài của cả hệ thống chính trị, của mỗi cán bộ, đảng viên và Nhân dân; phải được triển khai kiên trì, quyết liệt, đồng bộ, phù hợp với đặc điểm từng dân tộc, từng địa bàn; bảo đảm hài hòa giữa xây dựng nếp sống văn minh và bảo tồn, giữ gìn bản sắc văn hóa gắn với phát triển kinh tế, nâng cao dân trí, cải thiện đời sống Nhân dân và việc thực hiện hiệu quả Nghị quyết số 80-NQ/TW, ngày 07/01/2026 của Bộ Chính trị về phát triển văn hóa Việt Nam.

Thực hiện nhất quán phương châm: Lấy xây làm nền tảng - lấy chống làm nhiệm vụ quan trọng - lấy người dân làm chủ thể của quá trình thực hiện - lấy cộng đồng làm không gian điều chỉnh hành vi, phát huy tính tự giác, tự quản của cộng đồng.

Đề cao trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu cấp ủy, chính quyền; phát huy vai trò người có uy tín trong đồng bào dân tộc thiểu số, già làng, trưởng thôn, tổ trưởng dân phố, nghệ nhân dân gian, trưởng các dòng họ trong tuyên truyền, vận động thực hiện.

2. Mục tiêu

2.1. Mục tiêu chung

Xây dựng và hình thành nếp sống văn minh, tiên bộ trong Nhân dân các dân tộc, nhất là trong việc cưới, việc tang, lễ hội và đời sống sinh hoạt; nâng cao chất lượng đời sống văn hóa, tinh thần của Nhân dân gắn với phát triển kinh tế - xã hội. Chú trọng giữ gìn, bảo tồn và phát huy giá trị bản sắc văn hóa truyền thống tốt đẹp của các dân tộc; điều chỉnh, loại bỏ các hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu không còn phù hợp, góp phần thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội nhanh và bền vững.

2.2. Mục tiêu cụ thể

Đến năm 2030, trên 95% việc cưới, việc tang, lễ hội được thực hiện theo nếp sống văn minh.

100% thôn, tổ dân phố xây dựng, bổ sung hương ước, quy ước theo hướng chuẩn hóa nếp sống văn minh, loại bỏ các hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu; thực hiện hiệu quả hương ước, quy ước và có mô hình xây dựng nếp sống văn minh.

100% cán bộ, đảng viên gương mẫu thực hiện nếp sống văn minh.

Từng bước giảm và tiến tới chấm dứt các hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu gây tốn kém, lãng phí; cơ bản không còn tình trạng tảo hôn; không để phát sinh hôn nhân cận huyết...

Hàng năm, 100% các xã, phường tiến hành rà soát, xây dựng chương trình, kế hoạch cụ thể thực hiện xóa bỏ hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu, xây dựng nếp

sống văn minh trên địa bàn, không để phát sinh hủ tục mới.

II- NHIỆM VỤ VÀ GIẢI PHÁP

1. Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với việc thực hiện nếp sống văn minh trong Nhân dân các dân tộc

Các cấp ủy, tổ chức đảng lãnh đạo, chỉ đạo quán triệt, tổ chức học tập, triển khai thực hiện nghiêm túc Nghị quyết này gắn với việc tiếp tục quán triệt, tuyên truyền và tổ chức thực hiện có hiệu quả các nghị quyết, chỉ thị, quy định của Đảng, Nhà nước về xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam, về thực hiện nếp sống văn minh trong việc cưới, việc tang, lễ hội.

Đề cao vai trò, trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu; đưa nội dung xây dựng nếp sống văn minh, từng bước loại bỏ các hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu vào chương trình công tác của cấp ủy, nội dung sinh hoạt chi bộ, đảng bộ; lấy kết quả thực hiện nếp sống văn minh trở thành một trong những tiêu chí quan trọng trong đánh giá, xếp loại tổ chức đảng và cán bộ, đảng viên.

Tăng cường kiểm tra, giám sát việc thực hiện Nghị quyết, đánh giá vai trò lãnh đạo, chỉ đạo, tổ chức thực hiện của các đảng bộ, chi bộ cơ sở; kịp thời chấn chỉnh, xử lý nghiêm các biểu hiện để tái diễn các hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu.

2. Nâng cao hiệu quả quản lý nhà nước về xây dựng nếp sống văn minh

Nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước về xây dựng nếp sống văn minh trong Nhân dân các dân tộc; tập trung rà soát, hoàn thiện và tổ chức thực hiện các quy định, hướng dẫn về xây dựng và thực hiện nếp sống văn minh; về xây dựng và thực hiện hương ước, quy ước thôn, tổ dân phố, bảo đảm thực hiện thống nhất, phù hợp với đặc điểm văn hóa của từng dân tộc, từng địa bàn, theo hướng rõ nội dung, rõ trách nhiệm, dễ hiểu, dễ thực hiện, dễ kiểm tra.

Tổ chức rà soát, đánh giá toàn diện, xác định rõ các hủ tục, phong tục, tập quán theo từng dân tộc, từng vùng; thống nhất nội dung cần giữ gìn, bảo tồn, phát huy; nội dung cần điều chỉnh, cải tiến; nội dung cần giảm thiểu và kiên quyết loại bỏ, bảo đảm phù hợp với yêu cầu xây dựng nếp sống văn minh trong tình hình mới.

Đưa tiêu chí thực hiện nếp sống văn minh trở thành nội dung trọng tâm, xuyên suốt trong xây dựng gia đình văn hóa, thôn, tổ dân phố văn hóa; đẩy mạnh xây dựng và nhân rộng các mô hình dòng họ văn hóa, khu dân cư tự quản, các mô hình điểm về xây dựng nếp sống văn minh.

Lồng ghép mục tiêu xây dựng nếp sống văn minh với các chương trình mục tiêu quốc gia về xây dựng nông thôn mới, giảm nghèo bền vững, phát triển kinh tế - xã hội vùng đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi; triển khai đồng bộ các chính sách nâng cao dân trí, giải quyết việc làm, chăm sóc sức khỏe, phát triển giáo dục, văn hóa; nâng cao đời sống vật chất, tinh thần của Nhân dân. Khuyến khích phát triển

các mô hình sinh kế bền vững, mô hình văn hóa - du lịch cộng đồng gắn với bảo tồn bản sắc văn hóa dân tộc; ưu tiên bố trí nguồn lực đầu tư thiết chế và hạ tầng văn hóa cơ sở phục vụ sinh hoạt cộng đồng.

Quan tâm xây dựng, hoàn thiện cơ chế, chính sách hỗ trợ bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa truyền thống của đồng bào các dân tộc; hỗ trợ các câu lạc bộ văn hóa, các lớp truyền dạy nhằm giữ gìn, lan tỏa các giá trị văn hóa tốt đẹp trong cộng đồng.

Tăng cường kiểm tra, giám sát việc chấp hành các quy định về xây dựng nếp sống văn minh gắn với xây dựng và phát triển văn hóa, con người Tuyên Quang; chủ động phát hiện, ngăn chặn, xử lý nghiêm các hành vi lợi dụng phong tục, tín ngưỡng để trục lợi, vi phạm pháp luật, gây mất ổn định xã hội từ cơ sở.

3. Phát huy vai trò nòng cốt của Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội, các hội quần chúng trong tuyên truyền, vận động, giám sát việc thực hiện nếp sống văn minh

Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội, các hội quần chúng các cấp tập trung đổi mới nội dung, phương thức hoạt động theo hướng thiết thực, hiệu quả; phát huy vai trò nòng cốt trong tuyên truyền, vận động Nhân dân xây dựng nếp sống văn minh, giữ gìn và phát huy giá trị bản sắc văn hóa tốt đẹp của các dân tộc trên địa bàn tỉnh. Chủ động lồng ghép nội dung xây dựng nếp sống văn minh vào các cuộc vận động, phong trào thi đua yêu nước, nhất là cuộc vận động "Toàn dân đoàn kết xây dựng nông thôn mới, đô thị văn minh"; phát huy hiệu quả các mô hình tự quản ở cộng đồng dân cư, các câu lạc bộ văn hóa, văn nghệ, thể thao; đẩy mạnh các hoạt động bảo vệ môi trường, xây dựng cảnh quan sáng - xanh - sạch - đẹp.

Các tổ chức đoàn, hội tăng cường vận động đoàn viên, hội viên và Nhân dân tự giác thực hiện các quy định về nếp sống văn minh trong việc cưới, việc tang, lễ hội và sinh hoạt cộng đồng. Đưa nội dung xây dựng nếp sống văn minh vào sinh hoạt định kỳ của Ban công tác Mặt trận, chi đoàn, chi hội.

Phát huy vai trò giám sát và phản biện xã hội của Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội đối với việc ban hành và tổ chức thực hiện các chủ trương, chính sách liên quan đến xây dựng nếp sống văn minh. Hằng năm, Ban công tác Mặt trận chủ trì, tổ chức biểu dương, khen thưởng các tập thể, cá nhân, hộ gia đình tiêu biểu, gương mẫu thực hiện nếp sống văn minh trong Ngày hội Đại đoàn kết toàn dân tộc ở khu dân cư.

4. Đẩy mạnh công tác tuyên truyền nâng cao nhận thức cho cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức và Nhân dân tích cực tham gia xây dựng nếp sống văn minh

Tổ chức tuyên truyền sâu rộng, thường xuyên với các hình thức phong phú, đa dạng, nội dung ngắn gọn, dễ hiểu, dễ tiếp cận; kết hợp chặt chẽ giữa tuyên truyền

trên báo chí với hệ thống truyền thông cơ sở; giữa tuyên truyền miệng với ứng dụng công nghệ thông tin, chuyển đổi số và sử dụng hiệu quả các nền tảng mạng xã hội. Phát huy các kênh tuyên truyền tại cơ sở như hội nghị thôn, tổ dân phố, sinh hoạt Ban công tác Mặt trận, chi đoàn, chi hội, các nhóm cộng đồng; đẩy mạnh tuyên truyền bằng tiếng dân tộc, các tài liệu, ấn phẩm, sản phẩm truyền thông trực quan, sinh động, tọa đàm, các cuộc thi, hội thi... Nội dung tuyên truyền tập trung làm rõ ý nghĩa, giá trị của việc xây dựng nếp sống văn minh; đồng thời nhận diện, phê phán, loại bỏ các hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu không còn phù hợp; kịp thời lan tỏa các cách làm hay, mô hình hiệu quả, điển hình tiêu biểu.

Tăng cường phối hợp chặt chẽ giữa lực lượng báo cáo viên, tuyên truyền viên với Hội đồng phối hợp phổ biến, giáo dục pháp luật để kịp thời định hướng nội dung tuyên truyền sát thực tiễn, phù hợp với từng địa bàn, từng nhóm đối tượng; đẩy mạnh phổ biến các quy định của Trung ương và của tỉnh về xây dựng nếp sống văn minh; chủ động phát hiện, đấu tranh, ngăn chặn các hành vi lợi dụng tín ngưỡng, phong tục, tập quán để trục lợi, vi phạm pháp luật.

Chú trọng đưa nội dung giáo dục nếp sống văn minh, gìn giữ và phát huy bản sắc văn hóa các dân tộc vào chương trình giáo dục địa phương, gắn với các hoạt động ngoại khóa thiết thực.

5. Phát huy vai trò đội ngũ già làng, trưởng thôn, tổ trưởng dân phố, người có uy tín, nghệ nhân dân gian, trưởng các dòng họ

Quan tâm xây dựng, củng cố và phát huy vai trò của già làng, trưởng thôn, tổ trưởng tổ dân phố, người có uy tín, nghệ nhân dân gian, trưởng các dòng họ trở thành lực lượng nòng cốt trong tuyên truyền, vận động Nhân dân thực hiện nếp sống văn minh; điều chỉnh, loại bỏ các hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu không còn phù hợp.

Thực hiện đầy đủ, kịp thời các chế độ, chính sách đối với trưởng thôn, tổ trưởng tổ dân phố, người có uy tín; tăng cường cơ chế động viên, khuyến khích để đội ngũ này phát huy vai trò nòng cốt trong xây dựng đời sống văn hóa ở cơ sở. Phát triển mô hình “Hội nghệ Nhân dân gian” tại các xã, phường và tạo điều kiện để nghệ nhân hoạt động đúng quy định, gương mẫu thực hiện và vận động Nhân dân chấp hành hương ước, quy ước, góp phần giữ vững an ninh trật tự, củng cố vững chắc khối đại đoàn kết toàn dân tộc.

III- TỔ CHỨC THỰC HIỆN

1. Các cấp ủy, tổ chức đảng, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội, hội quần chúng, các cơ quan, đơn vị, địa phương tổ chức quán triệt, phổ biến Nghị quyết này đến cán bộ, đảng viên, đoàn viên, hội viên và các tầng lớp Nhân dân; cụ thể hóa Nghị quyết thành chương trình, kế hoạch hành động của cấp ủy bảo đảm sát với đặc điểm từng địa phương, đơn vị. Các cấp ủy đảng đưa nội dung xây dựng nếp sống văn minh vào chương trình công tác trọng tâm, sinh hoạt

cấp ủy, chi bộ; tăng cường kiểm tra, giám sát; gắn trách nhiệm người đứng đầu với kết quả thực hiện; định kỳ báo cáo kết quả thực hiện lồng ghép với báo cáo công tác tuyên giáo, dân vận; tổ chức sơ kết, tổng kết, kịp thời chấn chỉnh những hạn chế, yếu kém.

2. Đảng ủy Hội đồng nhân dân tỉnh lãnh đạo Hội đồng nhân dân tỉnh ban hành các cơ chế, chính sách để thực hiện Nghị quyết, quan tâm chính sách hỗ trợ kinh phí, nguồn lực để bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa truyền thống của đồng bào các dân tộc trên địa bàn tỉnh; đồng thời đưa vào chương trình giám sát hằng năm của Hội đồng nhân dân các cấp.

3. Đảng ủy Ủy ban nhân dân tỉnh lãnh đạo, chỉ đạo Ủy ban nhân dân tỉnh tổ chức triển khai thực hiện Nghị quyết đồng bộ, hiệu quả; cụ thể hóa bằng kế hoạch, đề án, chương trình hành động; ban hành các quy định, hướng dẫn về xây dựng nếp sống văn minh, về hương ước, quy ước; chỉ đạo lồng ghép với các chương trình phát triển kinh tế - xã hội, xây dựng nông thôn mới, đô thị văn minh; tăng cường kiểm tra, thanh tra, xử lý vi phạm; quan tâm công tác thi đua khen thưởng về lĩnh vực văn hóa; chỉ đạo thực hiện tốt nhiệm vụ quản lý nhà nước về văn hóa.

4. Đảng ủy Mặt trận Tổ quốc Việt Nam tỉnh lãnh đạo Ủy ban Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức chính trị - xã hội tỉnh cụ thể hóa nhiệm vụ thực hiện Nghị quyết; phát huy vai trò nòng cốt, đa dạng hóa hình thức tuyên truyền, vận động Nhân dân xây dựng nếp sống văn minh, xóa bỏ hủ tục, phong tục tập quán lạc hậu; lồng ghép nội dung vào các cuộc vận động, phong trào thi đua yêu nước; phát huy dân chủ ở cơ sở, tạo sự đồng thuận xã hội; kịp thời phát hiện, nhân rộng cách làm hay, mô hình, điển hình tiêu biểu trong thực hiện nếp sống văn minh ở cơ sở theo phương châm "Lấy cái đẹp, dẹp cái xấu", "Đảng viên đi trước, làng nước theo sau". Tăng cường tổ chức tọa đàm, hội thi tuyên truyền thực hiện nếp sống văn minh; tổ chức gặp mặt người thực hành tín ngưỡng dân gian, Hội nghệ nhân dân gian. Định kỳ sơ kết, tổng kết, biểu dương, khen thưởng các mô hình, điển hình tiêu biểu trong thực hiện nếp sống văn minh ở cơ sở.

5. Đảng ủy Công an tỉnh, Đảng ủy Quân sự tỉnh chỉ đạo phát huy tốt vai trò của lực lượng trong phối hợp với cấp ủy, chính quyền địa phương tham gia công tác tuyên truyền, vận động Nhân dân thực hiện nếp sống văn minh, xóa bỏ hủ tục, phong tục tập quán lạc hậu, gắn với công tác nắm tình hình cơ sở, đảm bảo an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội ở địa phương; phát hiện, đấu tranh, xử lý các hành vi lợi dụng phong tục, tín ngưỡng, lễ hội để trục lợi, vi phạm pháp luật.

6. Báo và Phát thanh - Truyền hình Tuyên Quang xây dựng chuyên trang, chuyên mục tuyên truyền về xây dựng nếp sống văn minh; đa dạng hóa hình thức thể hiện; kịp thời phản ánh cách làm hay, mô hình hiệu quả, điển hình tiên tiến, gương tập thể, cá nhân, gia đình, dòng họ thực hiện tốt nếp sống văn minh; đồng

thời phê phán các biểu hiện lệch chuẩn, các hủ tục, phong tục, tập quán lạc hậu.

7. Trường Chính trị tỉnh nghiên cứu, đưa nội dung xây dựng nếp sống văn minh vào chương trình đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, công chức lồng ghép với nội dung giáo dục truyền thống lịch sử, văn hóa các dân tộc tỉnh Tuyên Quang; nghiên cứu, tổng kết thực tiễn, đề xuất giải pháp nâng cao hiệu quả thực hiện Nghị quyết.

8. Ban Tuyên giáo và Dân vận Tỉnh ủy chủ trì, phối hợp với các cơ quan liên quan tham mưu Ban Thường vụ Tỉnh ủy lãnh đạo, chỉ đạo quán triệt, triển khai thực hiện Nghị quyết; định hướng công tác tuyên truyền; theo dõi, đôn đốc, hướng dẫn, kiểm tra, giám việc thực hiện; tham mưu sơ kết 03 năm, tổng kết 05 năm, đề xuất biểu dương, khen thưởng tập thể, cá nhân có thành tích tiêu biểu xuất sắc trong triển khai thực hiện Nghị quyết.

Nghị quyết này được phổ biến, quán triệt đến chi bộ, đảng viên, Nhân dân trong tỉnh để thực hiện.

Nơi nhận:

- Bộ Chính trị, Ban Bí thư Trung ương Đảng (báo cáo),
- Ban Tuyên giáo và Dân vận Trung ương (báo cáo),
- Văn phòng Trung ương Đảng (báo cáo),
- Các cơ quan chuyên trách tham mưu, giúp việc Tỉnh ủy,
- Các Đảng ủy trực thuộc Tỉnh ủy,
- Các đồng chí Ủy viên Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh,
- Các ban, sở, ngành, Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội, các hội quần chúng cấp tỉnh,
- Các cơ quan báo chí trên địa bàn tỉnh,
- Lãnh đạo, chuyên viên Văn phòng Tỉnh ủy,
- Lưu Văn phòng Tỉnh ủy.

**T/M BAN THƯỜNG VỤ
PHÓ BÍ THƯ THƯỜNG TRỰC**

Lê Thị Kim Dung